

Vrijdag 27 juli 1917 – ochtendeditie

Berlijn, 26 juli. Officieel avondbericht: In Vlaanderen is de vuurstrijd in de loop van de dag een beetje verslapt.

Berlijn, 26 juli. Van 1 tot 25 juli hebben onze troepen meer dan 6000 man en 150 officieren gevangen genomen. De Fransen hebben in dit tijdvak maar 500 en de Engelsen maar 230 gevangenen kunnen opgeven.

In Vlaanderen heeft de artillerieslag, die men de hevigste van deze oorlog kan noemen, ook gisteren voortgeduurd. Op verscheidene punten hebben wij sterke vijandelijke patrouilles, die onze linies waren binnengedrongen, door tegenaanvallen teruggeworpen en daarbij gevangenen gemaakt.

Onze kustbatterijen en torpedoboten hebben gisterochtend om zes uur opdagende vijandelijke lichte zeestrijdkrachten verdreven.

Havre, 26 juli. Een Italiaan Dino Pesel, inspecteur van de scheepvaart in boven Kongo, brengt een verslag uit, waaruit blijkt, dat Duitse militaire en burgerlijke gevangenen met veel oplettendheid worden behandeld. De 17^e april is hij teruggekeerd. Toen reisde hij met zulke gevangenen. Ze genoten dezelfde behandeling als de andere passagiers. Aan de wal waren ze vrij. Ze werden flink gevoed en betaald, als ze aan de arbeid waren. Vrouwen en kinderen genoten bijzondere zorg. De echtgenote van de Duitse gouverneur reisde met hen in tweede klasse. Ze had een weeldehut precies als generaal Tombeur. Ook stond haar een kamenier ten dienste en was een Belgisch hoofdofficier aan haar toegevoegd.

Berlijn, 26 juli. Officieel: Rupprecht: Met onverminderde hevigheid en meermaals aanzwellend tot roffelvuur duurde tussen de kust en de Leie de artillerieslag voort. 's Nachts verflauwde het vuurgevecht

slechts weinig. Bij het aanbreken van de dag nam het weer tot de grootste kracht toe. De Engelse verkenningaanvallen duren voort. Succes hebben ze niet.

Gedeporteerde Belgen in het kamp te Soltau.

Men schrijft ons het volgende omtrent het lot van de Belgische burgers die naar Duitsland gedeporteerd zijn om er gedwongen arbeid te verrichten en die in het kamp te Soltau zijn ondergebracht:

De gedeporteerde Belgen zijn over vijf kampen verdeeld, waaronder dat van Soltau. Dadelijk na hun aankomst in dat kamp heeft de militaire overheid de gedeporteerden aangespoord een arbeidscontract te tekenen. Behoudens enkele uitzonderingen hebben allen geweigerd. De katholieke aalmoezenier heeft in zijn zondagspreek eveneens die ongelukkigen aangezet een arbeidscontract te tekenen: hij werd uitgejouwd. Na dat geringe succes zijn de gedeporteerden voor het grootste gedeelte over kleine kampen verdeeld, die onder Soltau horen: Königsmoor, Teufelsmoor, Lichtenhorst enz. Het werd de commandanten van die onderafdelingen verboden aan de soldaten, die er zich verbonden, toestemming te verlenen enig extra voedsel aan hun ongelukkige landgenoten te geven. Het voedsel, dat de militaire overheid verstrekke, was zozeer onvoldoende, dat sommige gedeporteerden, na verloop van enige dagen van zwakte neervielen. Weldra waren de ziekeninrichtingen overvol en men moest er toe besluiten de ergste zieken naar het centrale ziekenhuis van Soltau te zenden. Niettegenstaande deze maatregel stierven er velen in de ziekenhuizen en een aantal in de barakken. Een vrij aanzienlijk aantal kwam om op weg naar Soltau. In de afdeling Lichtenhorst zijn 39 sterfgevallen voorgekomen. In een enkele barak van een afdeling bevoren in een enkele nacht 9 mannen en verscheidene tientallen waren verstijfd. Zelfs in Soltau stierven verscheidene mannen in de

barakken of in de ziekeninrichting van het gedeporteerdenkamp en bijna allen zonder de steun van hun geloof, want de Belgische priester-aalmoezenier van het soldatenkamp mocht geen voet in het burgerkamp zetten.

In het ziekenhuis waren gedurende een maand gemiddeld 3 doden per dag; de volgende maand waren er gemiddeld 4 doden per dag. Er zijn op één dag 11 doden geteld. Tegenover dit schrikwekkende sterftcijfer hebben de commandanten van de kleine kampen alle verantwoordelijkheid afgewezen en de gedeporteerden zijn, de ene na de andere, weer naar Soltau teruggevoerd. Het voedsel van het kamp te Soltau was veel beter dan dat der onderafdelingen en toch kwamen vele gedeporteerden er nog om ten gevolge van verzwakking. Tenslotte werd het rantsoen met 100 gram per dag uitgebreid en de soldaten mochten van hun voedsel aan hun landgenoten geven. Van dat ogenblik af verminderde de sterfte aanmerkelijk. Vele gedeporteerden werden trouwens naar België teruggezonden. Het is opmerkelijk, dat er geen epidemieën zijn voorgekomen. Boven de bedden der zieken stond bijna overal (in het Duits): hartzwakte, algemene zwakte. Ook was er een groot aantal lijdens aan longontsteking en pleuritis. De dokters waren niet met slechte bedoelingen beziel, maar ze waren merkbaar ontmoedigd door hun onmacht. Ze hadden noch het goede voedsel, noch geneesmiddelen voor hun zieken. Arme ongelukkigen, die zeker niet meer dan 30 kilo wogen, ontvingen zwart brood en een grove soep.

Daar de kapel, waar de Belgische aalmoezenier zijn godsdiensttoefening kon houden, in het soldatenkamp was, moesten de lichamen der gestorven gedeporteerden van het lijkenhuisje naar het kamp der militairen gebracht worden.

Maar daar die lange optochten van lijkisten de soldaten verontrustten, verbood de overheid na een maand om de lijken naar

de kapel te brengen. Toen werden ze van het lijkenhuisje naar het kerkhof gebracht.

Plotseling moest de Belgische katholieke aalmoezenier te midden van al die ellende (500 zieken in het hospitaal, 4 doden in het lijkenhuis en 3 stervenden, die bediend waren) het kamp verlaten, zonder enige reden. Het onmetelijke kamp bleef zonder priester!

Zo was het lot door de Duitse overheid aan de Belgische gedeporteerden bereid, op het ogenblik, waarop zij officieel volhield, dat zij hen menselijk behandelde.

Duitsers in Oost-Afrika.

Men deelt ons mede:

In verband met het gevangen nemen van de twintig bekende personen uit de Belgische koloniale wereld en hun wegvoering naar het gevangenenkamp te Holzminden, als represaillemaatregel voor de onheuse wijze, waarop de Duitse onderdanen in Oost-Afrika door de Belgen zouden behandeld zijn geworden, vernemen wij, dat de Belgische regering in het bezit is van uitvoerige getuigenissen van deze Duitse onderdanen, waaruit zou moeten blijken, dat die behandeling steeds voorkomend mag geheten worden.

De meeste Duitse onderdanen werden uit het evenaarsklimaat, waarin zij al jaren verkeerden, naar Frankrijk overgebracht. Nu schijnt de Duitse regering juist in deze overbrenging de zwaarste grief te vinden tegen de Belgische regering. Van Belgische zijde merkt men daartegen op, dat zulk een verontwaardiging over het interneren van vijandelijke burgers wel enigszins verwonderlijk is, komende van een regering, die tientallen Belgische burgers heeft opgesloten in de Duitse gevangenenkampen voor burgers.

De Belgische regering heeft te Berlijn het voorstel laten doen, om de Duitse burgers, uit Afrika overgekomen en in Frankrijk opgehouden, uit te wisselen tegen Belgische burgergevangenen. Een tijd lang lijkt men daartoe in Berlijn geneigd te zijn geweest. Toen kwam, einde juni, het gevangen nemen van de twintig personen te Brussel.

Nu biedt de Belgische regering aan, dat er een onderzoek ingesteld zou worden door een neutrale mogendheid over de behandeling, die de Duitse onderdanen vanwege de Belgen in Afrika en op hun reis naar Europa ondergingen. In afwachting dat die enquête zou geschieden, zouden alle represaillemaatregelen moeten ophouden en zouden de gijzelaars in vrijheid moeten gesteld worden.

Vrijdag 27 juli 1917 – avondeditie

De deportaties in België.

Onder het opschrift “De blanke slaven in België, wat Monseigneur Heylen gezien heeft”, schrijft De (Belgische) Legerbode:

Op 22 november 1916 begonnen de Duitsers voor de eerste maal met hun ontvoeringen in het bisdom Namen, in de kleine stad Gembloers. Om 8 uur 's morgens trad Monseigneur Heylen, bisschop van Namen, heimelijk het landbouwgesticht van Gembloers binnen, waar de voorbereidingen gemaakt werden. Hij was van twee geestelijken vergezeld. Nadat eerst een ondergeschikte gepoogd had hem te verwijderen, gelukte hij er in de Oberstleutnant te naderen die deze droevige verrichting bestuurde en zegde hem, kalmweg: “Ik ben de bisschop van Namen. Ik houd er aan u de redenen van mijn aanwezigheid hier te verklaren. Tot nu toe had de Duitse overheid nog geen mannen in mijn bisdom genomen. Heden begint ge. Ik heb gemeend dat het mijn plicht was hier te komen; ik heb enige dagen

geleden een protest aan de gouverneur-generaal gezonden; ik heb hem mijn innige overtuiging medegedeeld dat hij een zwaar onrecht begaat jegens deze mannen, die het recht bezitten in hun haardsteden te blijven, te midden van hun gezin de vrijheid te genieten om ongestoord hun bezigheden voort te zetten. Ik heb, eerst en vooral, mijn protest voor u willen herhalen. Vervolgens zijn deze mannen, die ge gaat wegvoeren, mijn kinderen. Als vader van het gezin heb ik hun willen tonen, dat ik deelneem in hun ongeluk: ik heb hen de opbeuring van mijn aanwezigheid willen brengen, hen de verzekering geven, dat ik ze niet zal vergeten en dat ze op mijn gebeden kunnen rekenen. Daarom eis ik van hier te blijven.”

De officieren, wie de aanwezigheid van de bisschop zichtbaar hinderde, deden alles om hem weg te krijgen. Ze beriepen zich op het stellig verbod van het generaal gouvernement. Mgr. Heylen antwoordde:

“Zo ge mij niet toelaat hier te blijven, zal ik er uit besluiten, dat ge daar een werk verricht, dat ge wilt verbergen, waarvan ge geen getuigen wilt hebben.”

Hij zegde nog:

“In het belang van uw leger zelf, moet ge verlangen dat ik hier zou zijn. Men heeft zoveel monsterachtigheden verteld over uw wijze van te werk gaan. Wees verheugd dat er hier een Belg is, die kan zien hoe het toegaat en die deze geruchten desnoods kan logenstraffen.”

Ziehier waarvan Mgr. Heylen getuige was:

Om 7 uur begon de defilé van de mannen. Aan de ingang van het gesticht gebeurde er een eerste keuze: de mannen van boven de 45 jaar werden terzijde gesteld.

Al de anderen kwamen per groepjes van een tiental op de binnenplaats, waar zich het eigenlijk keuringsbureau bevond. Mgr. Heylen bleef in de nabijheid. Hij kon met eigen ogen de walgelijke wijze vaststellen waarop twee soldaten, ondergeschikten, feldwebels, over de mensen van een ganse streek gelijk over een kudde vee beschikten. Willekeur en grilligheid waren de enige regel. Ziehier nauwkeurig hoe het bij het klasseren toging. De soldaten namen de eenzelveidkaart, wierpen er een blik op. Een blik op de belanghebbende en dan rechts of links; rechts was de vrijheid, links de ontvoering.

Deze laatsten, de veroordeelden, werden onmiddellijk langs grote aanplakbrieven, verleidelijke oproepen tot het aangaan van vrijwillige dienstverbintenissen, naar een zaal gevoerd, industriebureau genaamd, waar burgers ze uitnodigden een vrij en vrijwillig contract voor Duitsland te ondertekenen.

Laat ons hier vermelden dat voor gans het kanton Gembloers 4 jongelingen getekend hebben, en dat blijkbaar onder dwang.

Van daar werden de ongelukkigen in een uitgestrekte weide geparkeerd langs de spoorweg waar het vertrek plaats greep. Want zo is de gewoonte, in al deze gevallen van mensenroof, dat de veroordeelden hun familie niet meer terugzien en onmiddellijk in beestenwagens geladen en weggevoerd worden.

Van de plaats, waar hij zich bevond, was Monseigneur de bisschop getuige van gans het toneel. Voor hem defileerden als ontvoerden, arbeiders, bazen, nijverheids- of werkhuisbazen, eigenaars, pachters en landbouwers, werklieden en vakmannen, familievaarders van 5 tot 9 kinderen, zieken, jonge leerlingen enz.

Ziedaar wat de zogezegde werklozen waren, de ondersteunde lieden zonder werk, die de Duitse regering, om de werkelijkheid der dingen te verbergen, wegvoert om hun zo te zeggen in Duitsland een beter bestaan te verzekeren.

Verscheidene duizenden mannen kwamen op 5 uur tijd langs deze binnenplaats; ongeveer een duizendtal per uur.

Op een gegeven ogenblik hoorde men Mgr. Heylen tot een hauptmann zeggen: "Hebt ge niet de indruk een slavenmarkt in Afrika bij te wonen?"

De officier wist niet wat te antwoorden.

Toen de mensenmarkt ten einde was, ging Mgr. Heylen, ondanks het verbod dat men hem daarvan gedaan had, naar de plaats waar de ontvoerden op de trein geladen werden. Van alle kanten riepen vrouwen, echtgenoten, moeders, die op grote afstand werden gehouden door de bajonetten, aan de ontvoerden een laatste vaarwel toe. Men hoorde een van de gezellen van zijne eminentie tot een officier zeggen: "Kent uw hart dan niet het minste medelijden meer?" Deze bruoit antwoordde: "Als men op het front geweest is, kent men geen medelijden meer."

Mgr. Heylen, die men een eerste maal ruw had achteruit geduwd, ver van zijn gelovigen die slaven geworden waren, lukte er in, enige tijd later, ze te benaderen en hen wat troost en aanmoediging te geven. Ze waren daar met 1600. Uren lang moesten ze daar aan de spoorweg zonder voedsel blijven staan. Want ze mochten zelfs het pakje levensmiddelen niet meedragen, dat ze hadden meegebracht.

Rond 2 uur zet een eerste konvooi zich in beweging onder de langdurige kreten van "Leve België! Weg met Duitsland!"

Mgr. Heylen bleef daar nog drie uren, met de voeten in het water en in het slijk, in afwachting dat er een tweede vertrek zou plaats grijpen. Hij moest heengaan, toen het duister was, zonder een tweede konvooi te zien vertrekken.

Dergelijke zittingen grepen plaats op 23 november te Nameche, op 21 november te Auvelais, op 23 november te Fosses, op 27 november te Franières, op 28 november te Assesses, enz.

De Duitse officieren volbrengen hun werk met wreedheid en cynisme. Voor al deze opgehoopte smart geven zij slechts blijken van onverschilligheid of van spot. Te Gembloers ledigden zijn, vóór die ongelukkige veroordeelden, flessen cognac en zetten daarbij de fles aan de mond.

Een van hen heeft nochtans een der volgende dagen gezegd, toen hij van een der zittingen terugkeerde: "Ik ben beschaamd over het werk, dat men ons heden doet verrichten!"

Die deelt het oordeel dat de toekomst zal vellen.